

QUAN HỆ VIỆT – PHÁP: TỪ LỊCH SỬ ĐẾN ĐỐI TÁC CHIẾN LƯỢC

PGS, TS. Nguyễn Văn Lan

Học viện Chính trị-Hành chính khu vực III

Tóm tắt: Trong 40 năm (1973-2013), cùng với thời gian và nỗ lực của hai chính phủ, quan hệ Việt Nam - Pháp đã nở rộ trên nhiều phương diện và phát triển theo chiều sâu. Trên nền tảng mối quan hệ vững chắc, lãnh đạo hai nước tiếp tục tăng cường quan hệ hữu nghị hướng tới đối tác chiến lược. Quan hệ đối tác chiến lược Việt Nam - Pháp sẽ tập trung vào các lĩnh vực hợp tác về chính trị, quốc phòng-an ninh; kinh tế-thương mại-dầu tư, hợp tác phát triển; văn hóa-xã hội, giáo dục đại học, khoa học-công nghệ.

Từ khóa: Đối tác chiến lược, quan hệ Việt Nam – Pháp, hiệp định.

1. Quan hệ Việt - Pháp trong lịch sử

Nhìn lại 40 năm quan hệ Việt - Pháp (1973-2013), có thể thấy đây là mối quan hệ có khởi nguồn, hình thành và phát triển trong điều kiện đặc biệt. Những năm đầu mới giành được độc lập, Việt Nam luôn chủ động trong việc thực hiện mối quan hệ hòa bình, hợp tác và ổn định để phát triển. Nhu cầu quan hệ hợp tác ấy được nhà nước Việt Nam nỗ lực thực hiện đến mức tối đa, với nhiều hình thức, kể cả bình thức gia nhập Liên hiệp Pháp. Chủ trương này được thể hiện rõ trong chuyến thăm tháng 7 năm 1946, thay mặt chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Tôi tin rằng sự hợp tác thành hiện thực và thân thiện của hai nước sẽ là gương lớn cho thế giới biết rằng, với một sự tin cậy lẫn nhau, những dân

tộc tự do và bình đẳng vẫn có thể giải quyết những vấn đề khó khăn nhất”¹.

Cùng thời điểm trên, trong tuyên bố của chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa về vấn đề Nam bộ và quan hệ Việt - Pháp, ngày 11 tháng 7 năm 1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã công khai nói với toàn thế giới rằng: Việt Nam sẽ hợp tác làm ăn với toàn thế giới mà Pháp là nước ưu tiên hàng đầu, “chúng tôi sẽ gọi đến những nhà chuyên môn Pháp trước những nhà chuyên môn khác”. Bởi lẽ, nước Pháp “đã cống hiến rất nhiều cho văn hóa, khoa học và văn minh”². Việt Nam rất cần sự hợp tác “thật thà” để đón nhận tinh thần “khai hóa” của họ. Thay mặt nhân dân Việt Nam, trong thư trả lời bà Sốtxi (Hội Liên hiệp Phụ nữ Pháp), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã

¹ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, T.4, NXB Sự thật, H, 1984, tr. 144, 148.

² Hồ Chí Minh, *sđd*, tr. 159, 160.

nói rõ: "Người ta cho rằng những người Pháp đến Đông Dương là những người đi khai hóa. Tôi cũng mong như vậy" và "nếu những thành viên Pháp đến Việt Nam như những công dân, kỹ thuật viên hoặc nhà bác học thì tôi xin đảm bảo với các bà rằng, họ sẽ được đón tiếp nồng nhiệt như những người bạn, những người anh em"³ Tuy nhiên, chính phủ Pháp đã không đáp ứng thiện chí của Việt Nam, buộc Việt Nam phải tiến hành cuộc kháng chiến ròng rã suốt 9 năm trời.

Chiến thắng Điện Biên Phủ và Hiệp định quốc tế Geneve năm 1954 đã chấm dứt vĩnh viễn cuộc chiến tranh xâm lược của thực dân Pháp tại Đông Dương kéo dài 80 năm. Sau sự kiện này, ngày 20/12/1954, chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa đã chấp nhận cho chính phủ Pháp lập cơ quan tổng đại diện tại Hà Nội. Tháng 3 năm 1956, Pháp đồng ý cho lập cơ quan đại diện thương mại của Việt Nam tại Paris và tháng 8 năm 1966 quan hệ hai nước được xây dựng trên cơ sở bình đẳng ở cấp tổng đại diện ở thủ đô mỗi nước.

Pháp là nước tư bản phát triển đầu tiên ở Tây Âu, với diện tích 551.602 km², dân số 64.300.000, đứng thứ hai trong EU (sau Đức)⁴, có vị trí địa lý thuận lợi, là cầu nối giữa các nước Bắc Âu, Địa Trung Hải và

Trung Âu, là một trong 5 cường quốc hạt nhân trên thế giới, là Ủy viên Thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, đồng thời là một đất nước có truyền thống lâu đời về văn hóa nhân văn. Là một nước lớn, Pháp chủ trương một chính sách đối ngoại độc lập phục vụ cho việc duy trì và củng cố vị thế cường quốc của mình.

Sau năm 1954, trong quan hệ với Việt Nam, về cơ bản, Pháp thực hiện chính sách nhất quán là thúc đẩy quan hệ với Việt Nam, coi đây là một ưu tiên trong chính sách đối ngoại ở khu vực Đông Nam Á. Với chính sách đó, Pháp mong muốn phát triển ảnh hưởng của mình ở bán đảo Đông Dương thuộc Pháp cũ và hy vọng Việt Nam không chỉ là điểm ưu tiên trong quan hệ mà còn đóng vai trò cầu nối về sự hợp tác giữa Pháp và các nước trong khu vực. Trong chiến tranh xâm lược của Mỹ ở Việt Nam, chính phủ Pháp đã nhiều lần lên tiếng phản đối chính sách can thiệp của giới cầm quyền Mỹ chống Việt Nam. Ngày 29/8/1963, thay mặt nước Pháp, Tổng thống De Gaulle ra tuyên bố về lập trường của mình là: Pháp mong muốn được thấy "một Việt Nam độc lập bên ngoài, hòa bình và thống nhất bên trong, hòa hợp với các nước láng giềng". Tháng 4 năm 1964, tại cuộc họp hội đồng của Tổ chức Hiệp ước Đông Nam Á (SEATO), Pháp đã đề nghị trung lập hóa Việt Nam, trái với chủ trương mà Mỹ đang theo đuổi. Chính vì quan điểm đó của Pháp mà quan hệ Pháp với nguy quyền Sài Gòn đã phát triển theo chiều

³ Nguyễn Quang Chiến, *Cộng hòa Pháp, Bức tranh toàn cảnh*, NXB CTQG, H, 1997, tr. 11, 50.

⁴ Báo điện tử Chính phủ, giới thiệu chung: *Cộng hòa Pháp*, Bộ Ngoại giao cập nhật 6/2012.

hướng xấu dần và kết thúc bằng việc chính quyền Sài Gòn cắt đứt quan hệ ngoại giao với Pháp vào năm 1965. Trong một tuyên bố ngày 1 tháng 9 năm 1966 tại Campuchia về chiến tranh Việt Nam, Tổng thống Pháp De Gaulle đã cho rằng: Chính sự can thiệp của Mỹ là nguồn gốc gây ra chiến tranh và đòi Mỹ chấm dứt mọi hoạt động chiến tranh trên lãnh thổ Việt Nam⁵.

Trước việc Mỹ tăng cường leo thang xâm lược Việt Nam, Pháp đã vận động một số nước triệu tập lại Hội nghị Geneve để đạt được một thỏa thuận quốc tế mở đường cho hòa bình nhưng không thành công. Với thiện chí của mình, năm 1968, chính phủ Pháp đã đồng ý cho Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam lập phòng thông tin tại thủ đô Paris và cũng tạo điều kiện thuận lợi cho các cuộc đàm phán về chấm dứt chiến tranh, lập lại hòa bình ở Việt Nam tại Paris thời kỳ 1968 - 1973.

2. Thời kỳ mới trong quan hệ Việt - Pháp

Sau Hiệp định Paris về Việt Nam, Pháp và Việt Nam đã quyết định nâng mức quan hệ ngoại giao song phương lên cấp đại sứ tại thủ đô Paris và Hà Nội vào ngày 12/4/1973⁶. Sau thắng lợi vang dội mùa xuân năm 1975 của nhân dân Việt Nam, đất nước ta thu về một mối, quan hệ giữa Cộng hòa XHCN Việt

Nam và Cộng hòa Pháp bắt đầu bước sang một thời kỳ mới, với chất lượng mới.

Chỉ sau thống nhất đất nước hai năm, chuyến thăm của Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Phạm Văn Đồng tại Cộng hòa Pháp (1977) đánh dấu một bước phát triển quan trọng trong quan hệ giữa hai quốc gia độc lập. Việt Nam - Pháp đã ký một hiệp định kinh tế và công nghiệp, văn hóa và khoa học - kỹ thuật. Trên cơ sở các hiệp định này, sự hợp tác giữa hai nước trên các lĩnh vực văn hóa - xã hội bắt đầu được thúc đẩy, quan hệ kinh tế song phương cũng theo đó có những chuyển biến tích cực. Tuy nhiên, vào những năm 1977, 1978 và 1979, chiến dịch vu cáo Việt Nam trong các sự kiện: Việt Nam giúp nhân dân Campuchia lật đổ chế độ diệt chủng và vấn đề thuyền nhân tỵ nạn Việt Nam, đã có tác động tiêu cực đến quan hệ Pháp - Việt.

Từ cuối năm 1980, đặc biệt là từ năm 1991, khi Việt Nam bước đầu giành được những thành tựu quan trọng trong công cuộc đổi mới, mở cửa và hội nhập với cộng đồng quốc tế, buộc Mỹ phải từng bước bỏ bao vây cấm vận Việt Nam, quan hệ hợp tác Việt-Pháp được tiếp tục nối lại và phát triển đa dạng, ngày càng tốt hơn. Từ năm 1996, quan hệ song phương Việt - Pháp lại càng được củng cố, tăng cường thông qua cơ chế của mối quan hệ Á-Âu (ASEM). Các hội nghị ASEM-1 (1996 ở Băng Cốc, Thái Lan), ASEM-2 (1998 ở Luân Đôn, Anh), ASEM-3

⁵ Nguyễn Quang Chiến, sđd, tr. 314, 315.

⁶ Báo điện tử Chính phủ, giới thiệu chung: *Cộng hòa Pháp*, Bộ Ngoại giao, cập nhật 6/2012.

(2000 ở Seoul, Hàn Quốc), ASEM-5 (2004 ở Hà Nội)... đã tạo cơ sở tốt đẹp cho việc thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau, tăng cường hợp tác kinh tế, duy trì hòa bình và ổn định giữa hai châu lục nói chung và tăng cường quan hệ Việt Nam và Pháp nói riêng.

Trong những năm qua, cùng với thời gian và nỗ lực của cả hai bên, quan hệ Việt-Pháp đã nở rộ trên nhiều lĩnh vực và phát triển theo chiều sâu. Thể hiện trước hết là thông qua các chuyến thăm lẫn nhau giữa các cấp, các ngành của cả hai nước với các hình thức ngoại giao của Đảng, của Nhà nước và ngoại giao nhân dân, để thỏa thuận, tạo cơ sở giải quyết những nội dung cụ thể trong quan hệ kinh tế, đối thoại chính trị, quan hệ giao lưu văn hóa - xã hội, khoa học-kỹ thuật. Đó là các chuyến thăm Việt Nam của tổng thống phương Tây đầu tiên - F. Mitterrăng tháng 2 năm 1993 và của thủ tướng Võ Văn Kiệt thăm Pháp tháng 6 năm 1993, Chủ tịch Quốc hội Nông Đức Mạnh thăm chính thức Pháp tháng 10 cùng năm. Kể từ đó, hai nước đã thường xuyên trao đổi các đoàn thăm và làm việc ở các cấp Chính phủ và Quốc hội nhằm triển khai và thúc đẩy quan hệ hợp tác về các mặt. Thủ tướng A. Lain Juppe', khi còn là Bộ trưởng Ngoại giao, trong chuyến thăm Việt Nam tháng 11/1994 đã cho rằng: *Nước Pháp nằm ở giữa lục địa châu Âu đang ngày càng trở nên thống nhất và nước Việt Nam nằm ở giữa lục địa châu Á đã được hòa giải và đang tăng cường kinh tế mạnh mẽ, hai nước chúng ta*

có thể cùng nhau làm nên nhiều chuyện lớn. Trong xu thế hội nhập, vào tháng 7/1995, Pháp là một trong các nước tư bản hoan nghênh việc Việt Nam gia nhập ASEAN. Về phía Pháp còn phải kể đến các chuyến thăm Việt Nam của: thị trưởng thành phố Paris Jacques Chirac (sau này là Tổng thống Pháp) và nhiều bộ trưởng trong Chính phủ vào tháng 1 năm 1994; đoàn nghị sĩ Quốc hội "Ủy ban sản xuất và trao đổi" và đoàn thượng nghị sĩ nhóm "nghiên cứu năng lượng". Đặc biệt trong chuyến thăm Việt Nam của tổng thống Pháp J.Chirac tháng 11 năm 1997, hai bên đã ký nhiều văn kiện hợp tác trên các lĩnh vực tài chính, nông nghiệp, công nghiệp, y tế, giáo dục và đào tạo v.v.⁷ Từ 11 đến 16/4/2000 có chuyến thăm chính thức của Chủ tịch Thượng viện Cộng hòa Pháp Christian Poncelet và 5 thượng nghị sĩ. Trong thời gian thăm và làm việc tại Việt Nam, Chủ tịch đã có các cuộc hội đàm với các nhà lãnh đạo Việt Nam, tham gia nhiều hoạt động của "Festival Huế 2000", dự lễ khánh thành Nhà Di sản được trùng tu với sự giúp đỡ của thành phố Lille. Trong buổi tiếp của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu (chiều ngày 24 tháng 4 tại Hà Nội), lãnh đạo cao nhất của Đảng ta đã bày tỏ tin tưởng rằng: Bước sang thế kỷ XXI, quan hệ hai nước sẽ được nâng lên một tầm cao mới. Đáp lại, Chủ tịch Thượng viện Cộng hòa Pháp đã nhấn mạnh đến những ưu tiên cho quan hệ Việt Nam và

⁷ Thông tin nội bộ, Ban Tuyên giáo Thành ủy Đà Nẵng, số 8-1999, tr. 34.

mong muốn tiếp tục tăng cường quan hệ hữu nghị, hợp tác nhiều mặt với Việt Nam. Chủ tịch Quốc hội Nông Đức Mạnh cũng đã khẳng định với Thượng viện Cộng hòa Pháp trong buổi đón chính thức rằng: Trong những năm qua, Quốc hội Việt Nam và Nghị viện Pháp đã phát triển mối quan hệ hợp tác sinh động và hiệu quả thông qua việc trao đổi thường xuyên các đoàn nghị sĩ hai nước⁸. Trả lời phỏng vấn tuần báo quốc tế, Chủ tịch Poncelet đã khẳng định một số nội dung cụ thể trong chuyến thăm đã được đề cập như: Pháp đề nghị được tham gia xây dựng sân vận động lớn ở Hà Nội, khôi phục cầu Long Biên, tham gia dự án xây dựng Viện Tim ở Hà Nội, bồi dưỡng đào tạo Pháp ngữ v.v. Năm 1997, tổng thống Jacques Chirac đã đến Việt Nam nhân dịp tham gia Hội nghị thượng đỉnh của Khối các nước nói tiếng Pháp (Francophonie) và cũng đã có chuyến thăm Việt Nam ở cấp nhà nước vào năm 2004. Tháng 11/2009, Thủ tướng Pháp François Fillon đã có chuyến thăm Việt Nam đầu tiên và chính thức với tư cách là người đứng đầu chính phủ Pháp⁹. Gần đây, 25 và 26/10/2012, Bộ trưởng Lao động, Việc làm, Đào tạo nghề và Đối thoại xã hội Michel Sapin đã có chuyến thăm Hà Nội nhân dịp tham dự hội nghị Bộ trưởng Lao động và Việc làm ASEM (Đối thoại Á-Âu) lần thứ tư. Bên lề hội nghị, ông Sapin đã gặp thủ tướng

Nguyễn Tấn Dũng, tham dự lễ ký hai thỏa ước tài trợ giữa Bộ Tài chính và Cơ quan Phát triển Pháp dành cho đào tạo nghề. Hai thỏa ước trị giá 25 triệu euro nhằm hỗ trợ phát triển 5 trung tâm đào tạo nghề của Việt Nam¹⁰. Qua các chuyến thăm và làm việc, Pháp tiếp tục coi quan hệ với Việt Nam là một ưu tiên trong chính sách đối ngoại của mình ở châu Á, đi đầu trong việc nối lại viện trợ phát triển, tăng cường mở rộng quan hệ với Việt Nam, hỗ trợ Việt Nam giải tỏa quan hệ bế tắc với các tổ chức tài chính và tiền tệ quốc tế, thiết lập và tăng cường quan hệ với Liên minh Châu Âu (EU) v.v.

Về phía Việt Nam, nhận lời mời của tổng thống F.Mitterrand, chủ tịch Lê Đức Anh đã đi dự lễ kỷ niệm 50 năm ngày chiến thắng phát xít Đức và thăm Pháp đầu tháng 5/1995. Phó Thủ tướng Nguyễn Khánh thăm Pháp tháng 11/1995 nhân dịp kỷ niệm 50 năm ngày thành lập tổ chức UNESCO; Tiếp theo là nhiều đoàn của Chính phủ, ngành do các bộ trưởng dẫn đầu sang thăm và làm việc tại Pháp như Bộ Tư pháp, Y tế, Văn hóa, Xây dựng..., quan hệ song phương giữa các ngành như quốc phòng, nội vụ, hải quan cũng phát triển. Đặc biệt, chuyến thăm chính thức của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu theo lời mời của Tổng thống J.Chirac từ ngày 25 đến 30/5/2000. Phía Pháp coi đây là "sự kiện quan trọng mở ra bước phát triển mới trong quan hệ Pháp - Việt". Việt Nam cho rằng,

⁸ Báo Quốc tế, số 16 ngày 16-17 tháng 4 năm 2000, tr. 1.

⁹ <http://www.ambafrance-vn.org/Quan-he-chinh-tri-song-phuong-Phap>

¹⁰ <http://www.ambafrance-vn.org/Chuyen-tham-cua-ong-Michel-Sapin>

chuyến thăm chính thức nước Pháp của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu thực sự là “bước tiếp nối đỉnh cao của sự phát triển mạnh mẽ quan hệ Việt-Pháp”. Tuyên bố của Tổng thống Jacques Chirac trong buổi chiêu đãi Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu tại điện Elys’ee khẳng định rằng: “*Nước Pháp vinh dự là quốc gia châu Âu đầu tiên được tiếp đón Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam*”¹¹. Đây là câu nói tóm gọn ý nghĩa đặc biệt của chuyến thăm mà cả hai nước Pháp và Việt Nam mong đợi từ lâu.

Với các cuộc hội đàm giữa Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu và các nhà lãnh đạo cao cấp của nước Pháp, từ Tổng thống, Thủ tướng, Chủ tịch Thượng viện, Chủ tịch Quốc hội đến lãnh tụ các đảng phái chính trị hàng đầu của Pháp đã một lần nữa khẳng định thêm quyết tâm và nguyện vọng chung của cả hai bên là tiếp tục nâng quan hệ Việt - Pháp vốn rất tốt đẹp lên một tầm cao mới cả về lượng và chất. Quyết tâm đó đã được cụ thể hóa trong nội dung của chuyến thăm bằng nhiều thỏa thuận giữa hai nước như: Thỏa thuận thành lập diễn đàn Việt - Pháp về kinh tế và tài chính, Hiệp định Hàng hải, Hiệp định thư về mỏ than Mông Dương. Hay “Ngày Việt Nam” được tổ chức tại Thượng nghị viện Pháp đã thu hút được sự chú ý đặc biệt và tham gia đông đảo của hàng trăm quan chức chính quyền và đại diện các công ty lớn, nhỏ của Pháp. Tại cuộc hội đàm này, bài phát

biểu của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu về quyết tâm xây dựng một nền kinh tế độc lập tự chủ, đồng thời mở rộng hợp tác liên kết của Việt Nam đã được nhiều chính khách và các nhà doanh nghiệp Pháp tham dự hoan nghênh. Qua bài phát biểu, Tổng Bí thư hy vọng “các đại diện Pháp và Việt Nam sẽ tìm được tiếng nói chung, hình thành những dự án khả thi có tính hiệu quả cao, nhiều hợp đồng sẽ được ký kết trước mắt và trong tương lai, thúc đẩy công cuộc hợp tác kinh tế, thương mại, đầu tư, khoa học, công nghệ, văn hóa... hai nước lên một tầm cao mới”¹². Chuyến thăm 5 ngày của tổng bí thư Lê Khả Phiêu đã góp phần quan trọng củng cố nền tảng vững chắc và là bước tiếp nối đỉnh cao của quan hệ Việt-Pháp trong thế kỷ mới.

3. Bước tiếp nối quan hệ Việt - Pháp hướng tới đối tác chiến lược

Với nền tảng vững chắc, những năm gần đây, Việt Nam và Pháp tăng cường quan hệ hữu nghị hướng tới đối tác chiến lược. Hàng loạt chuyến thăm và làm việc giữa hai bên được thực hiện. Đặc biệt, vừa qua, nhân dịp kỷ niệm 40 năm thiết lập quan hệ ngoại giao giữa Việt Nam và Pháp, nhận lời mời của Bộ trưởng Ngoại giao và Các vấn đề châu Âu Pháp Laurent Fabius, Bộ trưởng Ngoại giao Việt Nam Phạm Bình Minh đã thăm chính thức Pháp từ ngày 26-28/3/2013. Trong chuyến thăm, bộ trưởng Phạm Bình Minh đã chào xã giao thủ tướng Jean-Marc Ayrault,

¹¹ Báo Quốc tế, Số 22, năm 2000, tr. 1.

¹² Báo Quốc tế, số 22, năm 2000, tr. 4.

hội kiến Chủ tịch Thượng viện Jean-Pierre Bel và Chủ tịch Hạ viện Claude Bartolone, hội đàm với Bộ trưởng Ngoại giao Pháp. Tại các cuộc tiếp xúc, các nhà lãnh đạo Pháp hoan nghênh và đánh giá cao ý nghĩa chuyển thăm chính thức Pháp của Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh trong bối cảnh hai nước kỷ niệm 40 năm thiết lập quan hệ ngoại giao với nhiều hoạt động phong phú trong khuôn khổ tổ chức Năm Việt Nam Pháp/Pháp-Việt Nam tại mỗi nước; Bày tỏ hài lòng trước sự phát triển tốt đẹp của mối quan hệ hữu nghị và hợp tác truyền thống nhiều mặt giữa hai nước, khẳng định Pháp coi trọng quan hệ hợp tác với Việt Nam và mong muốn sớm đưa quan hệ hai nước lên tầm đối tác chiến lược. Lãnh đạo Pháp đã bày tỏ ấn tượng sâu sắc trước những thành tựu quan trọng về kinh tế - xã hội mà Việt Nam đạt được trong thời gian qua, góp phần nâng cao vị thế của Việt Nam tại khu vực và trên thế giới. Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh bày tỏ vui mừng đến thăm chính thức Pháp; khẳng định chính sách nhất quán của Việt Nam luôn coi trọng và mong muốn tăng cường quan hệ hợp tác với Pháp, đối tác chính trị, kinh tế, thương mại - đầu tư và hợp tác phát triển quan trọng hàng đầu của Việt Nam trong Liên minh Châu Âu (EU).

Hai bên vui mừng nhận thấy quan hệ hợp tác trong lĩnh vực thương mại-đầu tư giữa hai nước phát triển tích cực ngay cả trong bối cảnh kinh tế thế giới gặp nhiều khó khăn, Pháp tiếp tục duy trì vị trí đối tác

thương mại-đầu tư và hợp tác phát triển châu Âu hàng đầu của Việt Nam; nhất trí hai bên còn có nhiều tiềm năng để tăng cường hợp tác, nhất là trong các lĩnh vực ưu tiên như cơ sở hạ tầng, giao thông vận tải, năng lượng, hàng không... Về thương mại song phương và đầu tư, năm 2010, kim ngạch thương mại song phương tăng 20% so với năm 2009, với giá trị xuất khẩu Pháp vào Việt Nam tăng 24%. Là nước xuất khẩu thứ 15 vào Việt Nam, Pháp giữ vị trí đặc biệt quan trọng trên thị trường được phẩm và hàng không¹³. Ngoài ra Pháp là một trong những nước châu Âu đầu tư lớn nhất tại Việt Nam với khối lượng đầu tư trực tiếp nước ngoài (tính đến 31/12/2011) đứng thứ hai trong các nước châu Âu (sau Hà Lan) và đứng thứ 15 trong tổng số 92 quốc gia và lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam, với 340 dự án đầu tư còn hiệu lực, tổng số vốn đầu tư đăng ký đạt hơn 3 tỉ USD. Về hợp tác phát triển, hiện Pháp là nhà tài trợ châu Âu song phương ODA thứ ba cho Việt Nam (sau Đức và Áo). Tại Hội nghị Nhóm tư vấn các nhà tài trợ cho Việt Nam cuối năm 2011, Pháp cam kết cấp cho Việt Nam 150 triệu USD cho năm 2012. Việt Nam đứng thứ hai trong số các nước hưởng ODA của Pháp tại châu Á (sau Afghanistan). Việt Nam là một trong ít nước được hưởng cả ba kênh viện trợ tài chính của Pháp là: viện trợ phát triển chính thức từ ngân khố, cho vay ưu đãi từ Cơ quan Phát triển Pháp (AFD) và

¹³<http://www.ambafrance-vn.org/Hop-tac-kinh-te-Phap-Viet>

từ Quỹ Đoàn kết ưu tiên (FSP)¹⁴. Bộ trưởng Phạm Bình Minh và bộ trưởng Laurent Fabius đánh giá cao và nhất trí tiếp tục sự hợp tác chặt chẽ giữa hai Bộ Ngoại giao trên các diễn đàn quốc tế và đa phương, nhất là tại Liên hợp quốc và trong khuôn khổ ASEM, ASEAN-EU, Tổ chức Pháp ngữ. Pháp khẳng định tiếp tục ủng hộ Việt Nam tăng cường quan hệ hợp tác với Liên minh Châu Âu (EU), thúc đẩy EU sớm công nhận Việt Nam có quy chế kinh tế thị trường đầy đủ, khẳng định sẽ tích cực hỗ trợ Việt Nam trong tiến trình phê chuẩn Hiệp định Đối tác và Hợp tác toàn diện Việt Nam-EU (PCA) và đàm phán Hiệp định Thương mại tự do (FTA) với EU. Phía Pháp cũng bày tỏ quan tâm, ủng hộ quan điểm của Việt Nam về vấn đề Biển Đông nhằm bảo đảm hòa bình, ổn định, an ninh an toàn và tự do hàng hải, giải quyết tranh chấp bằng biện pháp hòa bình, tuân thủ luật pháp quốc tế, nhất là Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 và Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC), hướng tới xây dựng Bộ Quy tắc về ứng xử của các bên ở Biển Đông (COC).

Tại cuộc hội đàm giữa hai bộ trưởng Ngoại giao, trên tinh thần cởi mở, tin cậy và hiểu biết lẫn nhau, hai bộ trưởng đã nhấn mạnh tầm quan trọng của Năm Pháp tại Việt Nam 2013 (được khai mạc tại Hà Nội vào ngày 09/4/2013) và Năm Việt Nam tại Pháp

2014 sẽ là dịp để hai bên làm sâu sắc thêm và tăng cường các mối quan hệ đang gắn kết hai dân tộc, hai chính phủ và các địa phương của hai nước trong các lĩnh vực chính trị, kinh tế, công nghiệp, quốc phòng-an ninh, văn hóa, giáo dục, y tế, khoa học, giảng dạy ngôn ngữ và Hội nghị hợp tác Phi tập trung. Tiếp tục phối hợp tổ chức tốt các hoạt động trong khuôn khổ năm Việt Nam tại Pháp và năm Pháp tại Việt Nam 2013-2014 nhân dịp kỷ niệm 40 năm thiết lập quan hệ ngoại giao. Hai bộ trưởng đã trao đổi các biện pháp thúc đẩy quan hệ song phương trong thời gian tới, các vấn đề quốc tế và khu vực cùng quan tâm. Hai bên hài lòng nhận thấy quan hệ Việt - Pháp là mối quan hệ hữu nghị truyền thống, hợp tác toàn diện, tin cậy và phát triển mạnh mẽ trong những năm qua trên nền tảng bề dày quan hệ và những gắn bó về lịch sử, văn hóa; Khẳng định mong muốn của cả hai bên đưa quan hệ lên tầm cao mới tương xứng với thực tế và triển vọng phát triển quan hệ song phương.

Trên tinh thần đó, hai bộ trưởng đã tập trung thảo luận và thống nhất về nội hàm, lộ trình thiết lập quan hệ đối tác chiến lược Việt Nam - Pháp, việc trao đổi đoàn cấp cao giữa hai nước trong thời gian tới. Sau hội đàm, hai bên đã ra Thông cáo chung giữa hai Bộ Ngoại giao về việc nâng cấp quan hệ hai nước lên mức đối tác chiến lược. Thông cáo chung khẳng định: Trên cơ sở mối quan hệ truyền thống lịch sử giữa hai nước, sự phát triển năng động hiện nay của mối quan hệ đó,

¹⁴<http://www.chinhphu.vn/portal/page/portal/chinhphu/NuocCHXHCNVietNam/ChiTietVeQuocGia?diplomacyNationId=234&diplomacyZoneId&vietnam=0>

“hai bên nhất trí phối hợp chặt chẽ nhằm nâng quan hệ song phương lên tầm đối tác chiến lược trong năm Pháp-Việt Nam, nhân chuyến thăm của lãnh đạo cấp cao hai nước.” Quan hệ đối tác chiến lược sẽ tập trung vào các lĩnh vực hợp tác về chính trị, quốc phòng-an ninh; kinh tế-thương mại-đầu tư, hợp tác phát triển; văn hóa xã hội, giáo dục đại học, khoa học-công nghệ.

Nhìn lại mối quan hệ Việt - Pháp trên các lĩnh vực ngoại giao, chính trị-xã hội cả trong lịch sử và hiện tại, đặc biệt là từ thập niên cuối cùng của thế kỷ XX đến nay, chúng ta được chứng kiến cả bề dày lẫn chiều sâu của mối quan hệ. Hai nước Việt Nam - Pháp đã xây dựng được mối quan hệ về chính trị thường xuyên ở mức cao nhất, quan hệ kinh tế năng động hiệu quả, sự hợp tác khoa học-kỹ thuật sâu rộng và toàn diện, mối quan hệ giao lưu văn hóa-xã hội phong phú đa dạng. Trong vòng chưa đầy một thập kỷ, Việt Nam đã đón hai Tổng thống Pháp là F.Mitterrand và J.Chirac với tinh thần khách lại quá khứ, hướng tới tương lai. Nước Pháp cũng trải thảm đỏ đón tiếp nhiều nhà lãnh đạo cao cấp của Việt Nam. Mối quan hệ khăng khít giữa hai nước Việt Nam và Pháp không chỉ dừng lại ở quan hệ song phương mà còn được hỗ trợ, tăng cường bởi các diễn đàn đa phương như quan hệ Á-Âu (ASEM) từ năm 1996, Cộng đồng Pháp ngữ (ACCT) mà Việt Nam là một thành viên từ năm 1970,

đặc biệt là sau Hội nghị thượng đỉnh khối Pháp ngữ lần thứ VII (Francophonie) được tổ chức ở Hà Nội cuối năm 1997. Kỷ niệm 40 năm quan hệ Việt-Pháp (Hà Nội 10/4/2012), Chủ tịch Hội Hữu nghị và Hợp tác Việt Nam-Pháp Nguyễn Huy Quang và đại sứ Pháp Jean Noel Poirier bày tỏ tin tưởng: Mối quan hệ hữu nghị Việt Nam - Pháp ngày càng phát triển, vì lợi ích của nhân dân hai nước, vì hòa bình, thịnh vượng tại khu vực và trên thế giới.

Có thể nói, những biểu hiện nổi bật, cụ thể, sinh động của quan hệ Việt Nam - Pháp, cả trong lịch sử và hiện tại, đó là sự trân trọng của người Pháp đối với những kỷ niệm sâu sắc gắn liền với lịch sử, với tình hữu nghị giữa hai dân tộc được thể hiện một cách trong sáng và thiêng liêng qua việc trân trọng, giữ gìn những kỷ vật quý báu về đời hoạt động của Bác Hồ trong thời gian Người ở Pháp, được lưu tại bảo tàng ở thành phố Montreuil, đó là sự đối thoại chính trị thường xuyên ở cấp cao nhất giữa hai nước, đó là kết quả trao đổi kinh tế hai chiều được thể hiện qua các dự án, công trình, viện trợ tài chính, thương mại, khoa học-kỹ thuật, mối quan hệ văn hóa - xã hội v.v... Những thành quả đó chắc chắn sẽ không ngừng lớn lên cùng với sự trường tồn, phát triển tình hữu nghị Việt Nam-Pháp trong khuôn khổ quan hệ đối tác chiến lược đã được xác định.